

класификация на информацията
ниво 0 TLP-WHITE

25 ГОДИНИ
НАЦИОНАЛНА ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНА КАСА

София 1407, ул. "Кричим" No 1

www.nhif.bg

тел: +359 2 9659301

УТВЪРЖДАВАМ: /П/

ПРОФ. МОМЧИЛ МАВРОВ
ВР.И.Д. УПРАВИТЕЛ НА
НАЦИОНАЛНАТА
ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНА КАСА

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА:
ЗОРНИЦА ЧОЧОВА
ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ И
АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

УКАЗАНИЕ ЗА РАБОТА СЪС СПИСЪК НА ДИЕТИЧНИ ХРАНИ ЗА
СПЕЦИАЛНИ МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ ЗА ДОМАШНО ЛЕЧЕНИЕ,
ЗАПЛАЩАНИ НАПЪЛНО ИЛИ ЧАСТИЧНО ОТ НЗОК

№ РД-...16-32.../30.04.2024

РАЗДЕЛ I

Предписване на диетични храни за специални медицински цели

1. Предписването на диетични храни за специални медицински цели, наричани по-надолу храни, се извършва при спазване на общите условия за работа с първични медицински документи – електронни предписания, подадени по електронен път протоколи за предписване на лекарства, заплащани от НЗОК/РЗОК (е-протоколи) и електронни рецептурни книжки, посочени Наредба № 4 от 04 март 2009 г. за условията и реда за предписване и отпускане на лекарствени продукти, Националния рамков договор за медицински дейности и приложенията към него, както и съобразно сключения индивидуален договор между изпълнителя на медицинска помощ (ИМП) и Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).

2. Видовете храни, за които НЗОК напълно или частично заплаща, както и условията за тяхното предписване и получаване са посочени в „Списък на диетични

храни за специални медицински цели, заплащани напълно или частично от НЗОК“ (Списък/а), изготвен по реда на Глава Трета от Наредба № 10 от 2009 г. за условията, реда, механизма и критериите за заплащане от Националната здравноосигурителна каса на лекарствени продукти, медицински изделия и на диетични храни за специални медицински цели и на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания, договаряне на отстъпки и възстановяване на превишените средства при прилагане на механизъм, гарантиращ предвидимост и устойчивост на бюджета на НЗОК (Наредба № 10 от 2009 г.).

3. Храни се назначават на е-Протокол I C при съобразяване с условията, посочени в Списъка и в т. 9 към Раздел II на настоящото указание.

4. Храните се предписват самостоятелно на отделно електронно предписание – до 3 /три/ НЗОК-кода на едно електронно предписание. ИМП по своя преценка може да извърши предписанието на обр. МЗ-НЗОК № 5 (единично електронно предписание) или обр. МЗ-НЗОК № 5А (тройно електронно предписание).

5. Не се допуска дублиране на предписанията в рамките на срока, за които са предписани храните, както и едновременно предписване от общопрактикуващ лекар (ОПЛ) и специалист.

6. ИМП е длъжен да уведоми здравноосигуреното лице (ЗОЛ) за вида на предписаните храни, начина на тяхното приемане и възможния избор на храна.

7. При първоначалното предписване на храни, ЗОЛ и лекуващият лекар могат да уточнят дата за предписване на храните в удобно за тях време.

РАЗДЕЛ II

Необходими документи и специфични изисквания за получаване на диетични храни за специални медицински цели

8. Необходими документи:

8.1. За ЗОЛ, кандидатстващо за получаване на храни се издава е-протокол от лекар специалист по профила на заболяването, изпълнител на специализирана извънболнична медицинска помощ на основание издаден „Амбулаторен лист“ или от членове на специализирани комисии в лечебни заведения, оказващи болнична медицинска помощ (ЛЗБП) на основание „Решение на специализирана комисия“ по АПр /амбулаторна процедура/ № 38 „Определяне на план на лечение и проследяване на терапевтичния отговор при пациенти, получаващи скъпоструващи лекарствени продукти по реда на чл. 78, т. 2 от ЗЗО“ в съответствие с утвърдените Изисквания на НЗОК по заболявания в количества за не повече от 365 дни.

ЗОЛ удостоверява с подписа си в „Амбулаторен лист“ или в „Решение на специализирана комисия“ по АПр № 38: следното: „Желая да ми бъде одобрено лечение с диетични храни за специални медицински цели, като декларирам, че съм уведомен за действието на назначената терапия и давам информирано съгласие същата да ми бъде прилагана“; „Съгласен/а съм за използване на личните ми данни за целите на експертизата“; „Желая да бъда уведомен/а за резултата от експертизата от РЗОК по

един от следните начини: по e-mail, телефон или на място в РЗОК“; „Разрешавам достъп до електронното ми здравно досие“.

8.2. Документите (амбулаторните листове, епикризи, изследвания), посочени в т. 9 и утвърдените изисквания, които съществуват в Националната здравно-информационна система (НЗИС) не се подават в е-протокола.

Информацията, относима към издаване на е-протокола, която е в документ, който няма електронен формат и не се съдържа в НЗИС, се подава: като се попълва в амбулаторния лист от прегледа – основание за издаване на е-протокола или документът се сканира и прикача към е-протокола.

8.3. На ЗОЛ следва да бъде издадена електронна рецептурна книжка (ЕРК) за конкретните заболявания, посочени в т. 9 и утвърдените изисквания.

9. Специфични изисквания при издаване на е-протокол по конкретни заболявания

9.1. Класическа фенилкетонурия (E70.0)

9.1.1 За лица до 18 години:

Лечебно заведение, в което се диагностицира заболяването и/или издаващо е-протокола: СБАЛДБ – гр. София

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Фенилкетонурия“ - E70.0.
3. Резултати, отчитащи серумната концентрация на фенилаланина, с давност до 6 месеца.

9.1.2 За лица над 18 години:

Лечебно заведение, в което се диагностицира заболяването и/или издаващо е-протокола: УМБАЛ "Царица Йоана - ИСУЛ – Клиника по обменни болести

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Фенилкетонурия“ - E70.0.
3. Резултати, отчитащи нивото на фенилаланин в кръвта, като стойността на фенилаланина $\leq 20\text{mg}\%$, с давност до 12 месеца.

9.2 Други разстройства на обмяната на аминокиселините с разклонена верига, Пропионова ацидемия (E71.1)

9.2.1 За лица до 18 години:

Лечебно заведение, в което се диагностицира заболяването и/или издаващо е-протокола: СБАЛДБ – гр. София

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Пропионова ацидемия“ - E71.1.
3. Резултати, отчитащи серумно ниво на аминокиселини и амоняк, с давност до 6 месеца.

9.2.2 За лица над 18 години:

Лечебно заведение, в което се диагностицира заболяването и/или издаващо е-протокола: УМБАЛ "Царица Йоана - ИСУЛ – Клиника по ендокринология и болести на обмяната за лечение на метаболитни нарушения

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Пропионова ацидемия“ - E71.1.
3. Резултати, отчитащи нивото на аминокиселини и амоняк, с давност до 12 месеца.

9.3. Разстройства в метаболитния цикъл на уреята (E72.2)

9.3.1 За лица до 18 години:

Лечебно заведение, в което се диагностицира заболяването и/или издаващо е-протокола: СБАЛДБ – гр. София

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Разстройства в метаболитния цикъл на уреята“ - E72.2.
3. Резултати от аминокиселинния анализ на урина и плазма, с давност до 6 месеца.

9.3.2 За лица над 18 години:

Лечебно заведение, в което се диагностицира заболяването и/или издаващо е-протокола: УМБАЛ "Царица Йоана - ИСУЛ – Клиника по ендокринология и болести на обмяната за лечение на метаболитни нарушения

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Разстройства в метаболитния цикъл на уреята“ - E72.2.
3. Предходен протокол за лечение с Натриев фенилбутират.

9.4. Алергия към белтъка на кравето мляко (K52.2)

9.4.1 За лица до 1 година:

Лечебни заведения, в които се диагностицира заболяването и/или издаващи е-протокола: Педиатрични клиники в Университетска болница, педиатър или детски гастроентеролог, работещ по договор с НЗОК в извънболничната помощ

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.

2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Алергия към белтъка на кравето мляко“ - K52.2.

3. Епикриза/амбулаторен лист съдържащи становище с анамнеза, описание на клиничните симптоми, резултати от проведен елиминационен тест (за период от поне 1 месец), резултати от проведени биохимични изследвания – наличие на еозинофилия или специфични IgE (над 5 kUA/L).

Е-протокол се издава за срок до 180 дни. При издаване на следващ е-протокол се представят актуални резултати от проведени контролни биохимични изследвания – наличие на еозинофилия или специфични IgE (над 5 kUA/L).

9.5. Цъолиакия (K90.0)

9.5.1 За лица до 18 години:

Лечебни заведения, в които се диагностицира заболяването и/или издаващи е-протокола: Педиатрични клиники или гастроентерологични клиники към университетски болници УМБАЛ „Света Марина“ – гр. Варна, УМБАЛ „Свети Георги“ – гр. Пловдив, УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ – гр. Плевен и СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ – гр. София.

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.

2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Цъолиакия“ - K90.0.

9.5.2 За лица над 18 години:

Лечебните заведения, в което се диагностицира заболяването и/или издаващи е-протокола: Гастроентерологични клиники към университетски болници УМБАЛ „Света Марина“ – гр. Варна, УМБАЛ „Свети Георги“ – гр. Пловдив, УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ – гр. Плевен и УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“.

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8 в подкрепа на диагнозата, която включва:

-хистологичен резултат;

-серологично изследване – титър на антигъканна транс-глутаминаза (anti TTG).

2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Цъолиакия“ – K90.0.

Е-протокол се издава за срок до 180 дни.

9.6. Епилепсия – Grand mal припадъци, неуточнени (G40.6)

9.6.1. За лица от 1 до 18 години:

Лечебни заведения, в които се диагностицира заболяването и/или издаващи е-протокола: СБАЛДБ – гр. София; УМБАЛ „Свети Георги“ – гр. Пловдив

НЗОК заплаща диетични храни за провеждане на кетогенна диета след диагностициране на епилепсия и абсанси в ранна детска възраст, съгласно Национален консенсус за диагностика и лечение на епилепсия (НКДЛЕ).

Изисквания:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Grand mal припадъци, неуточнени“ - G40.6.
3. При първо издаване на е-протокол: наличие на епикриза, доказваща епилептичния синдром; медицинска документация за ефект от проведеното лечение, съгласно НКДЛЕ.
4. При последващо издаване на е-протокол се представя: медицинска документация от лекуващия детски невролог с подробно описан ефект от лечението – честота на пристъпите, ЕЕГ промени, телесно тегло, динамика в медикаментозната терапия.

При мотивирана промяна на количеството на лечебната храна в периода на действие на вече утвърден е-протокол, в РЗОК се представя медицинска документация от лекуващия невролог. Телесното тегло е задължителен елемент при мотивиране на промяна в назначеното количество храна.

Първи е-протокол се издава за период до 90 дни. Последващи е-протоколи могат да бъдат издавани за период до 180 дни.

9.7. Тежко белтъчно-калорийно недохранване, неуточнено (E43); Умерено белтъчно-калорийно недохранване (E44.0)

Храните за ентéralно хранене се предписват само за самостоятелно пълноценно хранене.

9.7.1. За лица до 18 години

Лечебни заведения, в които се диагностицира заболяването и/или издаващи е-протокола: Педиатрични клиники в Университетски болници със съществуващи клиника/сектор по детска гастроентерология, специализирана ЛКК или детски гастроентеролог, работещ по договор с НЗОК в извънболничната помощ

Изисквания:

За първоначално издаване на е-протокол:

1. Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.
2. Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Тежко белтъчно-калорийно недохранване, неуточнено“ - E43; „Умерено белтъчно-калорийно недохранване“ - E44.0.

Е-протокол се издава в количества за не повече от 90 дни.

Условия за започване на НЕН/домашно ентéralно хранене/ - при пациенти с недохранване, които не могат да посрещнат техните хранителни изисквания чрез нормален диетичен прием.

- При загуба на тегло $\geq 5\%$ за месец или $BMI < 18.5$ плюс увредено общо състояние.

- Критерии за недохранване, според антропометричните измервания (тегло, ръст, индекс на телесна маса (ИТМ) и изчислен Z-score за възраст, според критериите на Световната здравна организация със стойности на поне 1 от тях под $-2 SD$ за деца.

Последващото издаване на е-протокол се извършва от лекар специалист по профила на заболяването, изпълнител на специализирана извънболнична медицинска помощ или от специализирани комисии в лечебни заведения, оказващи болнична медицинска помощ за не повече от 180 дни.

Мониториране:

-телесна маса и ръст;

-серумен албумин или преалбумин /транстиретин/

Прекратяване:

- до достигане на нужната телесна маса;

- оралният прием отговаря на нуждите на пациента;

- серумният албумин или преалбумин /транстиретин/ е в норма.

9.7.1. За лица над 18 години:

Лечебни заведения, в които се диагностицира заболяването и/или издаващи е-протокола: Гастроентерологични клиники/сектори в Университетски болници, специализирана ЛКК или гастроентеролог работещ по договор с НЗОК в извънболничната помощ.

Изисквания:

За първоначално издаване на е-протокол:

1.Медицинска документация по т. 8, верифицираща диагнозата.

2.Електронна рецептурна книжка с вписано заболяване „Тежко белтъчно-калорийно недохранване, неуточнено“ - E43; „Умерено белтъчно-калорийно недохранване“ - E44.0.

3.Епикриза от ЛЗБП, удостоверяваща необходимостта от поставянето на сонда/стома.

Е-протокол се издава в количества за не повече от 90 дни.

Условия за започване на НЕН/домашно ентерално хранене/:

При загуба на тегло $\geq 5\%$ за месец или $BMI < 18.5$ + увредено общо състояние.

Начини на приложение:

- назална сонда до 4-6 седмици,

- PEG перкутанна ендоскопска гастростома

- PEJ перкутанна ендоскопска ѝеюностома

- PLAC- перкутанна лапароскопски асистирана гастростома

- PIG радиологично поставена гастростома или PRG перкутанна радиологична гастростома.

Последващото издаване на е-протокол се извършва от лекар специалист по профила на заболяването, изпълнител на специализирана извънболнична медицинска помощ или от специализирани комисии в лечебни заведения, оказващи болнична медицинска помощ с актуални антропометрични параметри за не повече от 180 дни.

Мониторирание:

- телесна маса;
- серумен албумин или преалбумин /транстиретин/

Прекратяване:

- до достигане на телесна маса с ИТМ ≥ 20 кг/м² и риск от недोхранване, измерен чрез Универсален риск за малнутриция (MUST) ≤ 2 точки;
- оралният прием отговаря на нуждите на пациента;
- серумен албумин или преалбумин /транстиретин/ е в норма.

РАЗДЕЛ III

Отпускане на диетични храни за специални медицински цели

10. Храни от Списъка се отпускат само от аптеки, работещи по договор с НЗОК за отпускане на такива продукти.

11. Не се допуска подмяна в аптеката на предписаните от ИМП храни, по настояване или взаимна договореност между пациент и аптека.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Настоящото указание се издава на основание чл.19г от Наредба № 10 от 2009 г. и се публикува на интернет-страницата на НЗОК.

§ 2. Информация за аптеки, сключили договор с НЗОК за отпускане на диетични храни за специални медицински цели е налична на интернет-страницата на НЗОК, в рубрика „Електронни услуги“, подрубрика „Търсене на договорни партньори и дейности“.

§ 3. С настоящото Указание се отменя Указание № РД-16-50/09.09.2022 г., и същото влиза в сила след утвърждаването му от Управителя на НЗОК.

